

[Strona Główna](#) > ... > [Postępowanie Sądowe](#) > [Sprawy Karne](#) > [Współpraca Sądowa](#) > Europejski nakaz dochodzeniowy, wzajemna pomoc prawna i wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze

Europejski nakaz dochodzeniowy, wzajemna pomoc prawna i wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze

W niniejszej sekcji zawarto przegląd prawodawstwa UE dotyczącego gromadzenia dowodów, zapewniania wzajemnej pomocy prawnej i tworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych w sprawach transgranicznych.

Kontekst

Zniesienie kontroli granicznych w UE ułatwiło obywatelom UE swobodne podróżowanie, ale jednocześnie ułatwiło przestępcom prowadzenie działalności ponad granicami.

Jest zatem bardzo istotne, aby państwa UE skutecznie współpracowały w zakresie gromadzenia dowodów w sprawach karnych.

Przeprowadzanie dowodu w sprawach karnych

Europejski nakaz dochodzeniowy

Europejski nakaz dochodzeniowy to orzeczenie sądowe wydane lub zatwierdzone przez organ wymiaru sprawiedliwości jednego państwa członkowskiego mający na celu przeprowadzenie w innym państwie członkowskim UE czynności dochodzeniowych na potrzeby uzyskania materiału dowodowego w sprawach karnych.

Dyrektywę w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych przyjęto w dniu 3 kwietnia 2014 r., a termin transpozycji dyrektywy do krajowych systemów prawnych przez państwa członkowskie upłynął w dniu 22 maja 2017 r. Dania i Irlandia nie są związane tym instrumentem.

Europejski nakaz dochodzeniowy opiera się na zasadzie wzajemnego uznania, co oznacza, że organ wykonujący nakaz jest zobowiązany do uznania wniosku innego państwa i do zapewnienia jego wykonania. Wykonanie przeprowadza się tak samo i w taki sam sposób, jak gdyby daną czynność dochodzeniową zarządził organ państwa wykonującego. Europejski nakaz dochodzeniowy można też wydać w celu uzyskania dowodów, które już istnieją.

Dyrektywa zapewnia jednolite i kompleksowe ramy umożliwiające uzyskanie dowodów. Do czynności dochodzeniowych zalicza się na przykład przesłuchanie świadka, podsłuch rozmów telefonicznych, dochodzenia niejawne i informacje na temat operacji bankowych.

Organy wydające mogą korzystać z europejskiego nakazu dochodzeniowego, jeżeli jego wydanie jest:

- niezbędne

- proporcjonalne i
- dopuszczalne w podobnych sprawach krajowych.

Europejski nakaz dochodzeniowy wydaje się na standardowym formularzu i tłumaczy na język urzędowy państwa UE wykonującego ten nakaz lub na jakikolwiek inny język wskazany przez państwo UE wykonujące nakaz.

Na podstawie nowej dyrektywy państwo UE wykonujące nakaz musi przeprowadzić czynności dochodzeniowe równie szybko i traktować je równie priorytetowo jak podobne sprawy krajowe.

Dyrektywa określa terminy (maksymalnie 30 dni na podjęcie decyzji o uznaniu i wykonaniu nakazu oraz 90 dni od podjęcia tej decyzji na jego skuteczne wykonanie).

Państwa UE mogą odmówić wykonania nakazu na podstawie określonych przesłanek. Ogólnymi przesłankami odmowy mającymi zastosowanie do wszystkich czynności są:

1. immunitet, przywilej lub przepisy ograniczające odpowiedzialność karną dotyczącą wolności prasy;
2. naruszenie żywotnych interesów bezpieczeństwa narodowego;
3. sprawy nieobjęte postępowaniem karnym;
4. zasada *ne bis in idem*;
5. eksterytorialność w połączeniu z brakiem podwójnej karalności;
6. niezgodność z obowiązkami wynikającymi z praw podstawowych.

Istnieją dodatkowe przesłanki odmowy. Są to:

1. brak podwójnej karalności (z wyjątkiem poważnych przestępstw);
2. niemożliwość przeprowadzenia czynności dochodzeniowej (czynność ta nie jest przewidziana przez przepisy lub nie można jej przeprowadzać w podobnych sprawach krajowych, przy czym nie istnieje możliwość przeprowadzenia zastępczej czynności dochodzeniowej).

Dowody elektroniczne

Uzyskiwanie dowodów elektronicznych, takich jak informacje o posiadaczu konta poczty elektronicznej lub czas i treść wiadomości wymienianych za pośrednictwem Facebooka, do celów dochodzeń w sprawach karnych często ma aspekt transgraniczny, ponieważ dane mogą być przechowywane lub dostawca usług może mieć siedzibę w innym państwie UE lub w innym miejscu na świecie.

W tym kontekście uznaje się, że tradycyjne narzędzia współpracy sądowej są zbyt powolne. W dniu 17 kwietnia 2018 r. Komisja Europejska przedstawiła wnioski dotyczące nowego [rozporządzenia](#) i nowej [dyrektywy](#), dzięki którym organy ścigania i organy sądowe mają łatwiej i szybciej uzyskiwać dowody elektroniczne niezbędne do prowadzenia dochodzeń i do ścigania przestępców i terrorystów.

Wzajemna pomoc prawna

Ramy prawne takiej pomocy ustanowiono w [Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej](#) z dnia 29 maja 2000 r. i [protokole](#) do tej konwencji z dnia 16 października 2001 r.

Głównym celem konwencji jest poprawa współpracy sądowej poprzez rozwój i modernizację istniejących przepisów regulujących wzajemną pomoc. Konwencja uzupełnia w szczególności przepisy następujących aktów prawnych i ułatwia ich stosowanie w stosunkach między państwami UE:

- [Europejska konwencja o pomocy prawnej w sprawach karnych](#) Rady Europy z dnia 20 kwietnia 1959 r. wraz z dwoma protokołami dodatkowymi z dnia 17 marca 1978 r.;
- postanowienia [Konwencji Wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen](#) dotyczące wzajemnej pomocy w sprawach karnych.

Zgodnie z konwencją organ występujący o pomoc może się skontaktować bezpośrednio z organem wydającym.

Wniosek zostanie wykonany w jak najkrótszym terminie oraz – w miarę możliwości – w terminie wskazanym przez organ występujący o pomoc, chyba że organ wykonujący może uzasadnić odmowę.

Do dnia 22 maja 2017 r. konwencja była głównym narzędziem uzyskiwania dowodów w UE. Od tego dnia dyrektywa w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego zastąpiła odpowiednie postanowienia konwencji i protokołu w odniesieniu do państw UE związanych dyrektywą. Konwencja i protokół nadal mają jednak szczególne znaczenie dla tych państw w zakresie, w jakim niektóre przepisy (na przykład przepisy dotyczące wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych) nie zostały zastąpione dyrektywą, jak również dla państw UE, które nie są związane dyrektywą. Szczegółowe informacje na temat ratyfikacji konwencji i protokołu można znaleźć odpowiednio [tutaj](#) i [tutaj](#).

Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze

Wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy to zespół składający się z sędziów, prokuratorów i organów ścigania z kilku państw, ustanowiony na czas określony i w określonym celu w drodze pisemnej umowy, w celu prowadzenia dochodzeń w co najmniej jednym z zaangażowanych państw. Możliwość tworzenia wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych między państwami członkowskimi przewidziano w ramach prawnych UE w art. 13 [Konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej](#) oraz w [decyzji ramowej Rady 2002/465/WSiSW w sprawie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych](#).

Dodatkowe informacje

[Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze](#)

■ Ostatnia aktualizacja: 25/11/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.